

กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร*
PROCESS OF CULTURAL CHANGE AMONG ETHNIC GROUPS
IN THE AREA OF SAKON NAKHON PROVINCE

บุญเพ็ง สิทธิวงษา¹, ศุภกิจ ภักดีแสน², ทรงพล โชติกเวชกุล³,
ไชยพร สมานมิตร⁴

Boonpeng Sittivongsa¹, Suphakit Phakdeesaen², Songphon Choutikavatchagul³,
Chaiporn Samanmit⁴

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ¹,
Northeastern University, Thailand.¹

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย^{2,3,4}

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.^{2,3,4}

Email : boonpeng.sit@neu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร และเพื่อศึกษาองค์ประกอบที่ส่งผลต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม ประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านเศรษฐกิจ ด้านวัฒนธรรมและด้านสังคม ตามลำดับ 2) องค์ประกอบที่ส่งผลต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร โดยรวมทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ (X2) และด้านการเคลื่อนไหวทางสังคม (X4) ตามลำดับ

คำสำคัญ : 1. กระบวนการเปลี่ยนแปลง 2. วัฒนธรรม 3. กลุ่มชาติพันธุ์

ABSTRACT

This research article has the objective to study the process of cultural change among ethnic groups in Sakon Nakhon Province and to study the elements that affect the cultural change process of ethnic groups in Sakon Nakhon Province using quantitative research. The tools used in the research were a two-question questionnaire, a sample population of 400 people, and statistics used in the research included the mean and standard deviation Multiple regression analysis.

The results of the research found that: 1) the process of cultural change among ethnic groups in Sakon Nakhon Province. Overall, every aspect is at a moderate level. They are arranged in descending order as follows: economic, cultural, and social, respectively. 2) Components affecting the cultural change process of ethnic groups in Sakon Nakhon Province Overall every aspect Significant at the .05 level are economic development (X_2) and social movement (X_4) respectively.

Keywords : 1. Change Process 2. Culture 3. Ethnic Group

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ปัจจุบันถือเป็นยุคที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทั้งการสื่อสารและการคมนาคมที่ทั้งสะดวกและทันสมัย ส่งผลให้ประชากรในจังหวัดสกลนครได้รับประสบการณ์ วิถีชีวิตและวัฒนธรรมในรูปแบบใหม่ ๆ มาผสมผสานกับวิถีดั้งเดิมของตนในอดีตที่มีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายจนเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ค่านิยม ความเชื่อ ประเพณี และพิธีกรรมต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นไปเพื่อปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนทั้งทางด้านเชิงบวกและเชิงลบ เช่น ทำให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ (Wolman, Benjamin B., 1973) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้วิถีชีวิตแบบดั้งเดิมค่อย ๆ เปลี่ยนไปหรือบางอย่างอาจสูญหายไปตามกาลเวลาในที่สุด โดยทั้งหมดทั้งหลายต้องอาศัยหลักการบริหารจัดการเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างถูกหลักวิธีการเพื่อประสานกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน และวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยในท้องถิ่นนั้น ๆ (บุญเพ็ง สิทธิวงษา, 2567)

ลุ่มน้ำโขงตอนล่างของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีความมั่งคั่งและอุดมสมบูรณ์มาอย่างยาวนาน ก่อให้เกิดการตั้งถิ่นฐานกระจายเข้าครอบครองผืนแผ่นดินในอนุภูมิภาคจนเกิดลักษณะร่วมทางภูมิศาสตร์และวัฒนธรรมแทบเป็นหน่วยเดียวกัน ครั้งหนึ่งเคยอยู่อย่างโดดเดี่ยวและมีความเป็นอยู่ของตนอย่างอิสระ ต่อมาได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรล้านช้างและสยามหรือรัฐไทยในภายหลังสำหรับที่อาศัยอยู่ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว บรรดากลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ แม้จะมีความแตกต่างทางกลุ่มภาษาไม่น้อยกว่า 82 ภาษา แต่รูปแบบทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในลาวและไทยยังคงเป็นอันเดียวกันมีระบบความเชื่อในเรื่องธรรมชาติและวิญญาณ ปรากฏรูปแบบพิธีกรรมที่เน้นการบูชาดินฟ้าอากาศและผีบรรพบุรุษ โดยมักมีผู้หญิงเป็นผู้ประกอบพิธีกรรม

เพื่อนำมาสู่ความอุดมสมบูรณ์ของชุมชนแม้ระยะหลังอิทธิพลทางพระพุทธศาสนามีบทบาทมากขึ้นในกลุ่มน้ำโขง แต่ความเชื่อในเรื่องดังกล่าวยังแทรกซึมอยู่ในพิธีกรรมทางศาสนา เห็นได้จากการเซ่นไหว้บูชาที่เป็นอารักษ์ที่ต่าง ๆ พร้อมกันนี้ยังมีนิทานกำเนิดมนุษย์หรือพงศาวดารเมืองแกลง เป็นวรรณกรรมร่วมของผู้คนในในตระกูล “ไท – กะได” และตระกูลออสโตรเอเชียติก หรือมอญ – เขมร โดยระบุว่าทั้ง 2 กลุ่ม เป็นเครือญาติกันหรือเป็นพี่น้องท้องแม่เดียวกัน (ศิริบุญ จงวุฒิเวศย์, 2557)

สกลนครเป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอันยาวนาน มีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติและมีความเจริญรุ่งเรืองทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม รวมทั้งความหลากหลายทางวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ต่าง ๆ อาทิ ลาวหรือไทอีสาน ผู้ไทหรือภูไท ญ้อ ไส้ โย้ยและกะเลิง รวมไปถึงกลุ่มคนที่อพยพเข้ามาภายหลัง คือ ชาวจีน ชาวเวียดนาม การที่บ้านเมืองมีความเจริญสืบมาในปัจจุบันก็ด้วยอาศัยหยาดเหงื่อแรงกาย ภูมิปัญญาของเหล่าบรรพชนที่สั่งสมมาหลายยุคหลายสมัย ปัจจุบันในท่ามกลางกระแสแห่งโลกาภิวัตน์ การศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของท้องถิ่นบ้านเมืองและวัฒนธรรมแห่งความเป็นชาติพันธุ์นั้น มักถูกมองว่าเป็นเรื่องเก่าล้าสมัย แต่ตรงกันข้ามว่า การศึกษารากเหง้าความเป็นมาของท้องถิ่นนับเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งอันจะก่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจ เกิดสำนึกความเห็นคุณค่า ความภูมิใจและศักดิ์ศรีของสิ่งที่ตนเองมีอยู่ที่เป็นมรดกตกทอดมาจากบรรพบุรุษในท้องถิ่น ความภูมิใจนี้ทำให้คนเรามีความเชื่อมั่นในตัวเองว่ามีของดีอยู่สู่การพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญในอนาคต (ธวัชชัย ไพไธล, 2552)

ปัจจุบันจังหวัดสกลนครให้ความสำคัญต่อยุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองจึงได้กำหนดการพัฒนาการท่องเที่ยวไว้ในแผนยุทธศาสตร์จังหวัดสกลนคร ตามที่คณะทำงานการพัฒนาสมรรถนะองค์การของจังหวัดสกลนคร กล่าวว่ายุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร เน้นพัฒนาการท่องเที่ยวในทุกด้านเพื่อผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวในพื้นที่ตลอดทั้งปี จึงได้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว 3 ธรรม ได้แก่ การท่องเที่ยวทางธรรมะ การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและส่งเสริมและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ในชุมชนตามวิถีเดิม ซึ่งเปิดโอกาสในการสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ แต่ก็ยังมีปัญหาเกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัด เพราะเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้มีบทบาทในการดำรงชีวิตของกลุ่มชนชาติพันธุ์อย่างมากและส่งผลกระทบต่อการเล่นหายไปของวัฒนธรรมเป็นอย่างมาก (บัวริน วังศิริ, 2554)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดสกลนครไปสู่การปฏิบัติ เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ในการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร และหาองค์ประกอบที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดสกลนครเพื่อความยั่งยืน ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษากระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร

2.2 เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่ส่งผลต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้เข้าใจในกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร

3.2 ได้รับรู้และเข้าใจองค์ประกอบที่ส่งผลต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่จังหวัดสกลนคร จำนวน 912,776 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่จังหวัดสกลนคร ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เป็นการสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่มีจำนวนมาก มีความแตกต่างกันระหว่างหน่วยสุ่มที่สามารถจำแนกออกเป็นชั้นภูมิ เพื่อให้ข้อมูลที่ได้นั้นมีความครบถ้วน ครอบคลุม และคำนวณหาจำนวนตัวอย่างตามสูตรทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่จังหวัดสกลนคร จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการศึกษาวิจัย คือ แบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นโดยการศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้ครอบคลุมเนื้อหาและวัตถุประสงค์ในการศึกษาตามกรอบแนวคิดของตัวแปรต้นและตัวแปรตามของกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบที่ส่งผลต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือเชิงปริมาณที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้ 1) ศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการสร้างแบบสอบถาม 2) กำหนดขอบเขตของคำถาม และโครงสร้างของแบบสอบถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดการวิจัย นำเสนอที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์ 3) นำแบบสอบถามฉบับร่างที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่า IOC เข้าใกล้ 1.00 ถ้าต่ำกว่า 0.6 ควรจะปรับปรุงข้อคำถามใหม่ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ได้ค่า IOC 1.00 ทุกข้อ 4) การตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่แก้ไข และผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปทำการทดสอบ จำนวน 40 คน กับประชากรที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่จังหวัดนครพนม จากนั้นนำมาทดสอบความเชื่อมั่นโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติสังคมศาสตร์ โดยใช้วิธีของ คอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ .803 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงสมบูรณ์แล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดต่อไป การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่จังหวัดสกลนคร หลังจากนั้น

รวบรวมแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติทางสังคมศาสตร์ การวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากนั้นนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาลงรหัสเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยเรื่อง “กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร” ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1. การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ และร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการนำเสนอเป็นตารางใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประกอบการอภิปรายผล 2. การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 องค์ประกอบที่ส่งผลต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับขั้น ประกอบการอภิปรายผล

5. ผลการวิจัย

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร

ตารางที่ 1 กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร

กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านเศรษฐกิจ	3.09	.17	ปานกลาง
ด้านสังคม	3.05	.28	ปานกลาง
ด้านวัฒนธรรม	3.08	.27	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.09	.18	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.09$ S.D.=.18) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}=3.09$ S.D.=.17) ด้านวัฒนธรรมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}=3.08$ S.D.=.27) และด้านสังคมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}=3.05$ S.D.=.28) ตามลำดับ

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 องค์ประกอบที่ส่งผลต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร

ตารางที่ 2 องค์ประกอบที่ส่งผลต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร

ลำดับตัวแปรที่ได้รับ ภาคัดเลือก	B	S.E.	Beta	t	P- value	Collinearity Statistics	
						Tolerance	VIF
ค่าคงที่	1.237	.695		1.780	.000	-.129	2.604
ด้านสภาพแวดล้อม ธรรมชาติ และ ประชากร (X ₁)	.405	.179	.122	2.268	.074	.054	.756
ด้านการพัฒนา เศรษฐกิจ (X ₂)	.738	.078	.807	9.513	.000*	.585	.891
ด้านทัศนคติ/ความ เชื่อของคนในสังคม (X ₃)	.119	.106	.086	1.123	.262	-.089	.326
ด้านการเคลื่อนไหว ทางสังคม (X ₄)	-.602	.139	-.465	-4.328	.000*	-.876	-.329
ด้านกระบวนการทาง วัฒนธรรม (X ₅)	-.237	.229	-.072	-1.035	.301	-.688	.213
ด้านการประดิษฐ์ คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ (X ₆)	-.045	.002	-.027	-24.992	.560	-.049	-.042
SE _{est} = ±.02133 R = .683; R ² =.663 ; Adj. R ² =.663; F = 4254.287; p-value =0.01							

จากตารางที่ 2 พบว่า องค์ประกอบที่ส่งผลต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร โดยรวมทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ (X₂) และด้านการเคลื่อนไหวทางสังคม (X₄) ตามลำดับ

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับ ปานกลาง ด้านวัฒนธรรมอยู่ในระดับปานกลาง และด้านสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิภาพร มาลีสัย (2560) การใช้ทุนทางสังคมและทุนทาง

วัฒนธรรมในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนพหุชาติพันธุ์ในจังหวัดสกลนคร ผลวิจัยพบว่า สำนักบุญนิยมได้เข้ามาสร้างทุนนิยมทางศาสนาในจังหวัดสกลนคร โดยมุ่งเน้นด้านการรับบริจาคทรัพย์สินจำนวนมาก ลักษณะเช่นนี้ขัดแย้งต่อความเชื่อและวัฒนธรรมดั้งเดิมของพหุชาติพันธุ์ในชุมชน พหุชาติพันธุ์จึงรวมกลุ่มสร้างเครือข่าย เพื่อช่วงชิงพื้นที่ความเชื่อและปฏิเสธทุนนิยมทางศาสนาโดยการนำทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมดั้งเดิมมาฟื้นฟูและเผยแพร่แก่คนภายในและคนภายนอกชุมชน ได้แก่ การส่งเสริมระบบเครือญาติที่เข้มแข็ง ประเพณีขึ้นเขาสร้างน้ำพระ การเรียนจารและการอ่านคัมภีร์โบราณ การสร้างพิพิธภัณฑสถาน พิพิธภัณฑ์ ความเชื่อเรื่องผี นอกจากนี้สิ่งเหล่านี้จะเป็นการต่อต้านการขยายอำนาจของสำนักบุญนิยมแล้ว ยังส่งผลให้ชุมชนพหุชาติพันธุ์เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง

6.2 องค์ประกอบที่ส่งผลต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร โดยรวมทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ (X_2) และด้านการเคลื่อนไหวทางสังคม (X_4) ตามลำดับ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พลณิศา ศกุนะสิงห์ (2559) ส่วยบ้านเปือยใหม่กับการดำรงชาติพันธุ์ท่ามกลางการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นในจังหวัดศรีสะเกษ ผลวิจัยพบว่า รัฐกำหนดนโยบายระดับท้องถิ่น โดยการส่งเสริมให้ชุมชนรวมกลุ่มอาชีพทอผ้าและตัดเย็บ “เสื้อผ้าเก็บย้อมมะเกลือ” สินค้านี้ได้มีการจำหน่ายเป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) นโยบายดังกล่าวส่งเสริมให้ชาวส่วยได้สร้างสินค้าที่แสดงถึงอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ตนเองให้สื่อสารออกไปสู่คนภายนอก ควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น นอกจากนี้ชาวส่วยยังดำรงอัตลักษณ์ผ่าน “รำสะเอ็ง” ซึ่งเป็นพิธีกรรมสำคัญที่มีความเชื่อและประเพณีของชาวลาวร่วมอยู่ด้วย ทั้งยังเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ในชุมชน

7. องค์ความรู้ใหม่

กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์จำเป็นอย่างมากในการเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ ด้านวัฒนธรรมและด้านสังคม ตลอดจนองค์ประกอบที่ส่งผลต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์อย่างมาก คือ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ และด้านการเคลื่อนไหวทางสังคมที่บ่งบอกถึงทั้งหมดนี้ต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคและสมัย

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีนโยบายให้คงไว้ซึ่งขนบธรรมเนียม และประเพณีอันดีงานนี้ให้มีการสืบทอดและส่งเสริมให้มีความยั่งยืนในสังคมต่อไป

8.1.2 ภาครัฐควรมีการวางแผนและบรรจุเข้าเป็นนโยบายเพื่อคงไว้ซึ่งประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อการสูญหายไปในอนาคต

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ชุมชนควรนำกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมมาปรับใช้ในการเปลี่ยนแปลงที่สามารถกำหนดแนวทางการดำรงชีวิตในหมู่บ้านที่ทำให้หมู่บ้านมีความสุข ร่มเย็น ชุมชนมีความรัก ความสามัคคี มีวิถีการดำรงชีวิตไปในแนวทางเดียวกัน

8.2.2 จะเห็นได้ว่า “การพัฒนาเศรษฐกิจและการเคลื่อนไหวยทางสังคม” ส่งผลต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ดังนั้น หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องต้องการจะดำเนินงานนโยบายที่เกี่ยวข้องกับชุมชนผ่านความร่วมมือของผู้นำชุมชนทำให้การดำเนินนโยบายนั้นเป็นไปเพื่อรักษาวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ดำรงอยู่อย่างภาคภูมิใจของกลุ่มชาติพันธุ์

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ในอีกแง่มุมที่ควรศึกษามากคือบทบาทและกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีต่อการพัฒนาในประเทศ ทั้งประเด็น ด้านเศรษฐกิจ ด้านท่องเที่ยว และด้านสังคม ที่จะมีประโยชน์อย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

9. เอกสารอ้างอิง

- ศิริบุญ จงวุฒิเวศย์. (2557). **การพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการศึกษาเชิงสร้างสรรค์**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ พิมพ์ดี จำกัด.
- ธวัชชัย ไพโหล และคนอื่นๆ. (2552). **การพัฒนาศักยภาพกลุ่มเกษตรกรตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษา หมู่บ้านรอบหนองหาร จังหวัดสกลนคร**. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- นิภาพร มาลีชัย. (2560). **การใช้ทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนพหุชาติพันธุ์ในจังหวัดสกลนคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากลุ่มแม่น้ำโขงศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บัวริน วงศ์ศรี. (2554). **สำนึกทวิลักษณ์ อัตลักษณ์ทับซ้อนและความย้อนแย้งในความเป็นไทยของคนไทยเชื้อสายลาวหลวงพระบางในประเทศไทย**. วารสารภาษาไทยและวรรณกรรมไทย. 1(1). 113-138.
- บุญเพ็ง สิทธิวิชา. (2567). **การบริหารจัดการเมืองอัจฉริยะศูนย์กลางการค้าการลงทุนการท่องเที่ยวและไมซ์อนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงตอนบน 4 จังหวัดประเทศไทย**. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ. 2(1). 1-18.
- พจณิศา ศกุนะสิงห์. (2559). **ส่วยบ้านเปือยใหม่กับการดำรงชาติพันธุ์ท่ามกลางการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นในจังหวัดศรีสะเกษ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาการพัฒน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Wolman, Benjamin B. (1973). **Dictionary of Behavioral Science**. Van Nostrand : Reingeld Company.

10. คำขอบคุณ

งานวิจัยเรื่อง “กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร” สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความเมตตาและการช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากท่าน ผศ.ดร.ปัญญา คล้ายเดช ที่ได้กรุณาตรวจสอบแนะนำและเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจทานเครื่องมือรวมทั้งให้กำลังใจและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ขอกราบขอบพระคุณประชาชน เจ้าหน้าที่ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้